

*План међушколског
образовно-васпитног
пројекта
„ЧИТАЛИЋИ 2022.“*

*Неговање и развијање вештина
Читање и разумевање прочитаног
и
Писмено изражавање*

Увод

**"Књига коју смо прочитали,
а из ње нисмо ништа забележили,
непрочитана је књига."**

А. Албалат

Деца све мање читају. Пошто савладају технику читања у 1. и 2. разреду, учитељи и наставници претрпани новим садржајима немају времена да се баве читањем и његовим различитим видовима - читање у себи или „са оловком у руци“, тј. истраживачко, критичко, циљано и др. Сва истраживања показују да деца све мање читају, на тестовима показују лоше резултате из области разумевања текста и вештине читања, а и реалност потврђује да нам је фонд речи младих све сиромашнији, упућен на жаргонизме и туђице. Тајна освајања језичке културе – усмене и писмене, лежи у читању. Враћањем књиге у дечје руке, обогатићемо њихов речнички фонд, а тиме и могућности изражавања.

Овим пројектом желимо да научимо ученике основне школе како се води дневник прочитаних књига, као и да ученицима средњих школа укажемо на значај вођења читалачког дневника. Само књига из које је нешто записано, заиста је и прочитана књига. А с обзиром на развој савремених технологија, књига је и електронски запис и блог, и сајт, и вебциклопедија ...

Мотивација

Резултати PIRLS истраживања 2001. и 2006. PIRLS - **Међународно истраживање о ученичким достигнућима у подручју читања** и пројекта **Свакодневица младих у Србији: снимак буџета времена-Читалачке навике средњошколаца у Србији** <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0579-6431/2011/0579-64311102266K.pdf> указују да је велика невољност читања код већине школске деце, да је забрињавајуће мало број пасионираних читалаца, да је велики утицај родитеља за формирање читалачких вештина, да школе широм света наглашавају значај читања и предузимају активности за подстицање читања, као и да је у Србији преко потребно развијати читалачке навике кроз наставу и учење и подстицање ученике на коришћење књига и савр. медија у сазнајне сврхе.

Мисија

Учимо децу да уче – стицање функционалног знања

Суочавамо се са чињеницом да је све мање ученика који не „бубају“, већ из лекција издвајају кључне речи и уче оно битно из сваке лекције. Деца не знају да уче, а наставницима и учитељима је потребан сваки вид подршке на изградњи логичког размишљања и у вежбању разликовања битног од небитног, тј. помоћ при учењу деце да уче.

„Приликом процене постигнућа ученика у оквиру међународних програма, као што је ПИСА (Programme for International Assessment), од ученика се не тражи да репродукују садржаје различитих наставних програма, већ да их примене у релеватним ваншколским ситуацијама. Бити функционално писмен значи протумачити контекст у оквиру којег је неки податак дат, схватити и довести ствари у одређену везу, користити научено знање у различитим ситуацијама.

Док је у прошлости било довољно поседовати елементарну или примарну језичку писменост тј. познавање читања и писања као основних вештина, данас се очекује постизање секундарне или функционалне писмености (разумевање писаних упутстава у свакодневној комуникацији нпр. код

употребе појединих производа, испуњавања уговора или формулара, сналажења у трговини, јавним установама) као и терцијалне која се односи на рачунарску, интернетску, СМС писменост. У оквиру формалног образовања главну улогу у подстицању развијања функционалног знања има наставник. Неке од активности којима се то постиже су:

- усмеравање ученика на разумевање значења речи и изградњу мреже појмова;
- повезивање са претходним знањем на смислен начин;
- обезбеђивање да услови учења буду што сличнији условима у којима треба применити оно што је научено;
- обезбеђивање јасноће у излагању и представљање структуре садржаја који треба савладати;
- повезивање градива са искуствима које ученик већ поседује;
- обезбеђивање хоризонталног учења тако што се ученик ставља у улогу онога који подучава;
- континуирано давање повратне информације ученику о његовом постигнућу и сугестије шта треба урадити да би се оно унапредило;
- награђивање сваког одговара који указује да ученик разуме градиво и његову примену.“

Преузето са сајта Креативне школе <http://www.kreativnaskola.rs/>, 8.6.2015. 13:50

Битно у обиљу небитног – критичко мишљење

У мору информација којима смо свакодневно изложени, потребно је направити приоритете и препознати важне и релевантне чињенице. Често нам се деси да трагајући за једном информацијом, дођемо до мноштва података у којим се често изгубимо. Деци је још теже. Израдом дневника и задатака које смо предвидели, покушавамо овим пројектном да започињемо лечење уоченог проблема.

„Једна од основних одлика савременог друштва је хиперпродукција информација, и зато образовање, с правом, у први план не ставља више стицање знања, већ развој различитих интелектуалних вештина и стратегија учења, као и примену наученог. Из тог разлога, вештине критичког мишљења препознају се као неизоставне „интелектуалне алатке“ за постизање бољег успеха у школовању и касније на професионалном плану. Дилема: знање или вештине, данас се више не поставља, јер између усвајања знања и развоја способности и вештина, постоји међузависност и ти образовни циљеви се суштински прожимају.

Критичко мишљење се тешко дефинише једном реченицом. Најчешће се наводе његове главне карактеристике и описује шта оно јесте, односно шта није. Популарно речено, развијање критичког мишљења може се назвати „како да боље користимо своју памет“. Подстицањем критичког мишљења, код ученика померамо фокус са стицања знања усвајањем обиља чињеница, на освешћивање когнитивних процеса током учења, што значи овладавање различитим когнитивним вештинама, усвајање стратегије мишљења, вредновање сопствених и туђих мисли, осећање задовољства при решавању проблема и примени знања.

Критичко мишљење се најбоље подстиче у ситуацији када се пред ученике поставља захтев да решавају проблем, доносе различите одлуке, да вреднују те одлуке, процењују њихову адекватност у односу на контекст, да процењују њихову далекосежност, употребљивост, последице. Тиме ученици боље разумеју оно што уче, јер се новим информацијама одређује контекст, не остају изоловане. Информације се повезују с постојећим знањима, утврђује се њихов међусобни однос, преиспитује њихова применљивост и сврха у свакодневном животу.“

Преузето са сајта Креативне школе <http://www.kreativnaskola.rs/>, 8.6.2015. 13:50

Пројектна настава – интердисциплинарност и тимски рад

Нудимо могућност да постављањем проблема из народне књижевности мотивишемо групу ученика, одељење, разред или школу да користећи научено, истражује и долази до нових идеја у кореалацији више предмета.

„Интердисциплинарни приступ настави подразумева повезивање садржаја различитих дисциплина (предмета) у логичке целине организоване око једног проблема или теме у оквиру које су знања различитих дисциплина у функцији вишестраног расветљавања проблема или теме која се истражује.

Интердисциплинарна настава је увек и тематска јер повезује и организује у тематске целине садржаје, који су слични или заједнички у различитим дисциплинама.

У тематској настави:

- садржаји се повезују у смисаоне целине;
- тимски рад и истраживање је главна метода рада;
- користе се различити медији (вербални, визуелни,...);
- истраживачки тимови се баве проучавањем различитих области једне веће интердисциплинарне целине;
- комуницирају људи из сродних дисциплина и планирају одређене садржаје, тако да рад у групи, обезбеђује различите погледе на исти проблем;
- тематску целину треба да сачињавају они садржаји градива различитих дисциплина који логички највише и најбоље иду заједно и најбоље доприносе разумевању целине;
- усаглашавају се садржаји појединих предмета и потребно време за обраду.

Преузето са сајта Креативне школе <http://www.kreativnaskola.rs/>,
8.6.2015. 13:50

Обнављање фондова школских библиотека

Већина школских библиотека у Србији не може се похвалити добром опремљеношћу не само књигама, већ ни материјално техничким условима. Школски библиотекари су једини сведоци да деца воле да читају, али не оне старе и прашњаве лектире којима су школске библиотеке испуњене. Сарадњом са издавачким кућама и другим добротворима желимо да обновимо фондове школских библиотека и омогућимо деци да читају савремене популарне књиге, како би прешли и на класике српске и светске књижевности.

Сарадња са српским школама у дијаспори

Савремене комуникације и интернет мрежа претвориле су свет у једно велико село, па наши људи широм света много лакше могу да остану у контакту са матицом. На срећу, школа српског језика у дијаспори има, али да би се грејали на ватри домаћег огњишта, увек им је потребна пријатељска рука. Овим пројектном желимо да остваримо сарадњу и са учитељима и наставницима српског језика широм света, да се српска реч и ћирилица чују и негују свуда где Срби живе.

Сарадња пријатељских/побратимских школа

Много школа има потписан споразум о сарадњи, неку врсту побратимског уговора, а неговање добрих пријатељских односа омогућава не само ученицима, већ и наставницима размену знања и искустава. Идеја је да пријатељске школе кроз размену искустава, анализу сличних или истих књига, или упознавање најмање једног аутора књижевности којима припадају ученици двеју школа (ако се ради о пријатељству српских школа са школама ван Србије једни раде књигу другог народа и обрнуто), боље упознају једни друге и размењују наставну праксу и искуства. Производ заједничког рада требало би да буде представљен као заједничка драматизација или размена драматизованих делова обрађених књига, као презентација пројектних активности и сл. (годишњи сусрет побратима).

Визија

Циљеви:

- Развијање љубави према књизи и неговање предчитачких и читалачких навика од најранијег узраста, а затим даље стицање, развијање и неговање вештина *Читање и разумевање прочитаног и Писмено изражавање*;
- неговање љубави према књигама и књижевном стваралаштву;
- оспособљавање ученика да користе информације у свим облицима и на свим медијима у циљу неговања критичког и креативног мишљења;
- неговање права на сопствено мишљење и слободу изражавања;
- развијање навике читања и коришћења библиотечких услуга у циљу овладавања вештином целоживотног учења уз истицање значаја школске библиотеке у васпитно-образовном процесу и животу школе, као и општинске библиотеке у животу заједнице;
- развијање позитивних људских вредности и способности самовредновања;
- развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- развијање тимског рада, истраживачког духа и сарадње међу ученицима и наставницима, као и неговање сарадњиства међу свим актерима културног живота уже и шире заједнице – школе, библиотеке, издавачке куће, удружења...;
- рад на видљивости неговањем позитивног односа према свим учесницима пројекта (јавно награђивање, похваљивање, захваљивање).

Исходи:

- дете у предшколском периоду радо слуша читање, учествује у радионицама које се баве сликовницама и књигама и сл;
- ученици течно читају књижевна дела, разумеју текст који читају у себи, постижу брзину у писању текста и хватају бележака писаним словима ћирилице;
- ученик уме да тражи, процени, преради и користи информације доступне путем различитих медија (књиге, новине, интернет, друштвене мреже...);
- ученик уме да изрази ставове на демократичан начин а у складу са личним, друштвеним, образовним и др. релевантним циљевима);
- ученик обогаћује сопствени унутрашњи живот и способан је да процени своје и туђе поступке;
- ученик развија осећање припадности сопственој породици, нацији и култури уз поштовање традиције, идентитета и културе других заједница;
- ученик/ ментор је способан да ефикасно и конструктивно ради као члан тима, групе, организације и заједнице;
- ученик/ментор повећали дигиталне, друштвене и грађанске компетенције.

Методe

Вођење читалачког дневника

- ученици стичу навику вођења читалачког дневника и разумеју потребу за читањем „с оловком у руци“ (трагање за информацијама, студиозност, посвећеност, усресређеност);
- ученици стичу навику читања и развијају љубав према књигама (неговање грађанских вредности, квалитетно коришћење слободног времена, богаћење диховног живота појединца – емпатија, солидарност, мештовитост, креативност, критичност...);

Тестирање разумевања прочитаног

- ученици повећавају вештину уочавања кључних речи у тексту и разликовање битно од небитног (развијање критичког читања и мишљења у функцији учења);
- ученици повећавају способност закључивања, аргументације, концизног исказивања суштине;

Израда дигиталних материјала

- сарадничко неговање напредне/недовољне информатичке писмености ученика/ ментора истраживањем и промовисањем резултата истраживања путем савремених медија (блог, сајт, друштвене мреже...);
- исказивање сопственог мишљења уз безбедно коришћење интернета и поштовање ауторских права (трејлер, текстови - апликација)

Пројектна настава

- организовањем тематског дана омогућава се међупредметна сарадња и хоризонтално и ветикално повезивањ у циљу утврђивања, продубљивања и обогаћивања стечених знања и вештина;
- тематско истраживање у циљу упознавања културне баштине сопственог завичаја;
- повећано коришћење библиотечког фонда школске библиотеке;
- интензивнија сарадња наставника и школског библиотекара, као и библиотекара школске и народне библиотеке;
- промовисана школска библиотека као покретач многих активности школског живота;
- остварена сарадња са школама српског језика у дијаспори
- укључени представници свих циклуса у образ. систему Србије (предшколци, основци, средњошколци, студенти).

Тема

Култура сећања: јубилеји

*„Ко траје даље од трајнијег,
не зна за кратка знања”
Мирослав Антић*

Пројектне активности

Септембар - планирање

Прилагођавање општег пројектног плана условима установе, представљање пројекта у установи (НВ, ОВ или стручна већа), пријављивање сарадника, припремање материјала за ученике, пријављивање установе Организатору;

1. октобар - Дан Српске књижевне задруге – обавезна пројектна активност

- ✓ **Бескрајни плави круг** - изложба књига из Задругиног плавог кола (нема куће без макар једне Задругине књиге; удружимо своје кућне библиотеке по једним примерком Задругиног Плавог кола; позвати баке и деке, учитеље и наставнике пензионере, родитеље, пријатеље...нека свако понесе своју омиљену књигу чији је издавач СКЗ...
- ✓ **Пројекција филма о СКЗ** (избор пројектног тима, рад ученика, преузет с интернета нпр. <https://youtu.be/RkFuDooSRUE>)
- ✓ **Учланимо се у СКЗ!** - представљање племените идеје задругарства/ пренумерације;
- ✓ **Добро дошли у Земљу Читалића** -представљање пројекта Читалићи 2022.

Новембар - Вукова недеља – обавезна пројектна активност

- ✓ Обележавамо Вукову недељу (око Митровдана);
- ✓ Посета Завичајној библиотеци/музеју са циљем истраживања завичајних јубилеја

Децембар, 2021 - април, 2022.

Рад у малим групама у оквиру одељења/разреда/секције у оквиру часова пројектне наставе - редовни часови, додатна настава и/или слободних активности или **ТЕМАТСКИ ДАН** за све, уз реализацију најмање по 1 пројектне активности месечно.

Сваки ментор обавезан је да одржи једну угледну активност током реализације пројекта, а да двома присуствује. Евиденцију води координатор, материјали се постављају на сајт или бележе у часопису - **Летопис Читалића...(име школе/установе)** који су једна од пројектних резултата и дају могућност слања на Конкурс.

Пожељно је да током школске године једна радионица сваког ментора буде отворена за родитеље.

Читајмо гласно! - обавезна пројектна активност до краја школске године је акција Друштва школских библиотекара.

Предлог активности

- ✓ **Читалачки дневник** – упутство за рад на примерима;
- ✓ **Џокер радионица** – представљање књига (на почетку часа или последњег часа у месецу ученици представљају усмено прочитане књиге по сопственом избору које још нико није представио и за то добија Џокер, а ученик који на крају школске године има за сваки месец по Џокера, добија оцену више или посебну оцену за пројектну наставу (уз помоћ родитеља или школске библиотеке Читалићи маратонци – они са највећим бројем прочитаних књига у школској години, добијају и књигу);
- ✓ **Читалачки изазов** – представљање књиге писца са Читалачког списка или тематско представљање књига са задатком нпр. Књига коју никад не бих прочитао/ Књига коју сам прочитао за 1 дан и сл.
- ✓ **Креативна читаоница** - рад на изради читалачког дневника у делу Обавезни задатак;
- ✓ **Читалачки завичај** – упознавање са делима писца са Читалачког списка или са завичајним јубилејима кроз занимљиве истраживачке задатке – *Измишљени интервју, Луткарска читаоница, Позориштанце, Видео клип...Ревизијалне категорије* - одговор на изазов Ауторског тима (Фб изазов, Ђирилични фонт, Звучна библиотека); Књижевни маскенбал – Најпознатији јунаци писца са Читалачког списка;
- ✓ **Луткарски изазов** – правимо лутке књ. јунаке писца са Читалачког списка (може луткице за прстиће);
- ✓ **Обуцимо књ. јунаке** писца са Читалачког списка – радионица израде књ. јунака од папира и одеће за њих;
- ✓ **Улица књ. јунака/писца** са Читалачког списка – маскенбал;
- **Позориште сенки** (драматизација одломака дела писца са Читалачког списка - *израда лутки одабраног писца за Позориштанце прстић луткица или Позориште сенки и сл*);
- ✓ **Студио Читалића** (тв студио, радио студио – интервјуи, записи, позориштанце... монтажа или снимање мастерјала за *Звучну библиотеку Читалића* мобилним телефонима);
- ✓ **Читалачка радионица** – одломци из дела писца са Читалачког списка;*израда обележивача за књиге*;
- ✓ **Читалићи илустратори** – *израда корица за књиге одабраног писца са Читалачког списка; стрип радионица – књига одабраног писца као стрип; Цитатологија; Великани говоре; Пписац у слици и речи*;
- ✓ **Дигитални Читалићи у реалном прсотору** – *израда и представљање дигиталних временских оса, мапа и сл - Трагом писца; Часопис једног писца/ јубилеја; СМС комуникација с јунацима или писцима књига с Читалачког списка*;
- ✓ **Путокази стваралаштва/ Енциклопедија знаменитих личности наше школе/ града/ села...**
- ✓ **Временска капсула једног писца/ једног дела**
- ✓ **Тематски дан** - школски дан током кога се прожимају све активности једног одељења/разреда/школе. Избор теме и варијанте сценарија за тај дан су различите, а мноштво идеја може се наћи међу одабраним примрима праксе. Наравно, сваки тим осмислиће своје активности. Ако буду прожете темом 2022. или повезасне с писцима Читалачког списка, корист ће бити вишеструка. Идеја је да сви радимо пријатељски.

Пример:

- ✓ <https://majaradoman.wordpress.com/2012/11/09/%D0%BC%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B4%D0%B0%D0%BD-2012/>

Школска/општинска завршница/смотре (април – јун, 2022)

Завршнице подразумевају представљање продуката пројекта – дневници, блогови/сајтови и др. материјали настали током реализације пројекта уз доделу захвалница за учествовање свим учесницима пројекта (у присуству родитеља). У овом пројектном циклусу Дан писца/јубилеја реализоваће све установе појединачно или на нивоу општина као завршницу.

Дан писца/јубилеја - обавезна пројектна активност

- осмишљавање Програма за Дан писца са Читалачког списка уз израду плаката, промоцију на друштвеним мрежама и израду позивница;
- изложба за Дан писца са Читалачког списка;
- представљање Спомен собе одабраног писца/ јубилеја - посетимо/ креирајмо;

➤ Мај – централна завршница пројекта/републичка-међународна смотре читалаштва „Читалићи 2022.“

Пројектни резултати:

1. КРЕАТИВЦИ: читалачки дневник
 2. КЛИКЕРАШИ: тестови (истраживање и анализа)
 3. СЛОВЦА: рад деце из српске дијаспоре
 4. ДИГИТАЛНИ ЧИТАЛИЋИ: ФБ изазов
 5. ВЕСНИЦИ: приказ пројекта на нивоу школе/установе (блог, сајт, часопис)
 6. ГЛАСНИЦИ: штандови
- РЕВИЈАЛНЕ КАТЕГОРИЈЕ – изазов, ћирилични фонтови Читалића, Звучна библиотека Читалића

Календар активности „Читалићи 2021.“

Активност	Носилац	Време реализације
Пројектни план – активности за Школски програм и усвајање предлога учествовања у Пројекту	Ауторски тим, координатор, стр. служба, Наст. веће установе/школе	до 15. 09. 2021.
Правилник, Читалачки списак, нацрт Конкурса	Ауторски тим	до 15.09. 2021.
Пријављивање школа/установа	Школски тим/тим установе	до 30.09.2021.
Школска почетница: Дан српске књижевне задруге обавезна активност	Школски тим/тим установе Линк за извештај СКЗ*	01. октобар 2021.
Објављивање списка општ. коорд/школа домаћина	Ауторски тим	до 15. 11. 2021.
Форум Читалића – зимски	Ауторски тим	Новембар/ децембар, 2021.
Пројектне активности	Школски тим/тим установе	нов, 2021 - март, 2022.
Објављивање Конкурса смотре	Ауторски тим	Након објављивања Календара МПНТРС
Школско тестирање Читалићи-кликераши (истраживање)	Школски тим	дец, 2021/ јануар/фебруар, 2022.
Општинско такмичење Читалићи-кликераши (истраживање)	Ауторски тим/Школски тим	17. март 2022.
Читајмо гласно! Обавезна активност	Школски тим/тим установе Линк за извештај ДШБС*	Април 2022.
Рок за слање радова на Конкурс	Школски тим/тим установе	08. април 2022.
Школска завршница: Дан писца/јубилеја обавезна активност	Школски тим/тим установе Линк за извештај Ауторском тиму*	мај, јун 2022.
Рок за објављивање резултата Конкурса	Ауторски тим	до 13. мај 2022.
Пријављивање за учествовање на Смотри	Школски тим/тим установе	до 10. маја 2022.
Републички ниво Смотре - тестирање, штандови	Ауторски тим	28. мај 2022.
Међународни ниво Смотре - Конференција, радионице	Ауторски тим	29. мај 2022.
Извештавање	Сви Линк за извештај Ауторском тиму*	До 28. јуна 2022.

* линкови за извештавање у форми упитника биће постављани у складу са реализацијом пројекта на сајту пројекта;

ПРИЛОЗИ:

- Правилник Читалића 2022.
- Конкурс Смотре читалаштва „Читалићи 2022.“,
- Пројектни план 2022.
- материјали <https://citalici.wordpress.com/>

линк за пријаву: <https://forms.gle/LoHSFPvNLbgvQvuy8>

мејл: citalici.pisalici@gmail.com

У Липовцу
21.августа 2022.
..

Соња Ђорђевић,
председник УГ „Читалићи

Допуњује сваки тим

Ред. бр	Име и презиме члана школског тима/тима установе	позиција	задужење у Тиму
1.			координатор
2.			сарадник коорд.
3.			техничка подршка
4.			летописац*
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

*задужења у тиму одређује сваки тим у складу са категоријама, жељеним активностима и сл...
(нпр. задужен за тестирање, одређену категорију, и сл)

План реализације активности Читалића 2022.

Време	Активност	Носилац	Реализација	Напомена
Септембар	Формирање тима, планирање, прилагођавање прој. плана, избор активности, подела задужења и сл.	Ана Анић, Координатор	СВ раз. наст, СВ српски језик др.	
	Планирање – прилагођавање општег плана, избор активности, задужења	Координатор	Тим	
	Пријављивање Подела материјал	Координатор Петра Перић	Техн. подршка	
Октобар	Почетница - припрема	Иван Ивић Мила Милић	
	Почетница			
Новембар				
	Израда тестова	
Децембар	Тестирање	Коорд.	Стр. сарадници	
Јануар				
Фебруар				
Март	Тестирање			
	Избор за Конкурс			
Април	Слање радова			
	Школска/општинска смотре			
Мај				
	Завршна смотра			
Јун	Извештавање			
	Евалуација			

Извештај о реализованој активности у установи/ школи

<p style="text-align: center;">„.....”,</p> <p style="text-align: center;">Образовно-васпитни пројекат „Читалићи 2022.“</p>					
<p>НАЗИВ АКТИВНОСТИ:</p> <p>МЕСТО:</p> <p>ВРЕМЕ:</p>					
Ред бр.	Име и презиме	Позиција	Улога	Сати	Потпис
1.			Реализатор	8	
2.			Сарадник	4	
3.			Присуствовање	2	
4.			Присуствовање	2	
5.			Присуствовање	2	
6.			Присуствовање	2	
7.			Присуствовање	2	
8.			Присуствовање	2	
9.			Присуствовање	2	
10.			Присуствовање	2	
11.			Присуствовање	2	
12.			Присуствовање	2	
13.			Присуствовање	2	
14.			Присуствовање	2	
15.			Присуствовање	2	

У

Датум.....

Координатор тима

.....